

Arpad BERTA, Sözlerimi İyi Dinleyin.... (Çev. Emine Yılmaz), Türk Dil Kurumu Yayını, Ankara, 2010.369 sh.

Dursun YILDIRIM*

Arpad Berta, son zamanlarda Macar Türkolojisinde yetişen en önemli bilim adamlarından biriydi; fakat, yakalandığı amansız hastalık, onu çok erken zamanda aramızdan alıp götürdü. Fakat, o, ağır hastalığı nedeniyle kısa süren bilim hayatı içine çok değerli çalışmalar sığdırmayı başarmıştır. Bunların her birini burada sıralamanın, bilinen bu gerçeklikleri tekrar etmenin bir yararı olacağını sanmıyorum. Türkoloji dünyası, onu, yayımladığı bu değerli çalışmalar ile yakından tanımaktadır.

Arpad Berta ve kendisiyle birlikte Türkiye'ye gelmiş bir grup genç bilim adamıyla, yanlış hatırlamıyor isem, 1989 yılı içinde Ankara'da tanıştım. Ankara'da, evimde beni ziyaret etmişlerdi. Bir süre kendileriyle oturup sohbet etmiştim. Bugün, onun da öğrencisi olmuş Emine Yılmaz, yayımlandığı son eserinin Türkçe çevirisi ile geldi. Eserin daha önce Macar dilinde yayımlanmış "Szavaimat jol halljatok.." da, yine Emine Yılmaz tarafından bana getirilmişti. Bana, Arpad Hoca bu eserine çok emek verdi, demişti. Arpad Berta ile tanışıklığımızı bildiğinden dolayı, Emine Hanım, eserin Türkçeye yaptığı çevirisini de, yayımlanır yayımlanmaz, eksik olmasın, getirdi.

Arpad Berta, bu çalışmasında, Türk medeniyetinin bilinen ilk Türk diliyle vücûda getirilmiş metinlerinin hacimce büyük olanlarını bir araya getirmiştir. Bu metinlerin tamamı, ilk Türk kökenli alfabe ile yazılmıştır. Avrupa Türkolojisi bu alfabeği 'runik' diye tanır. Dolayısıyla, Arpad da, bu topluya/korpusa aldığı metinleri, 'Türk ve Uygur Runik Yazıtları' diye adlandırmayı tercih etmiştir. Metinlerin tamamı, merkezi Avrasya üzerinde kurulu Türk Kağanlığı imparatorluğunun Türk/Oğuz dönemi ile Ötüken Uygurları zamanına aittir.

Arpad Berta, bu çalışmasında Küli Çor, Tonyukuk, Köl Tigin, Bilge Kağan, Ongi, Tez, Taryat, Şine-Usu ve Süüci yazıtlarını bir araya getirmiştir. Bütün metinleri, yeniden okuyup farklı okunmuş neşirleri de, yeri geldiğinde dipnotlarıyla bu yayında göstermiştir. Filoloji öğrencileri açısından bakıldığında, metinler önce harf çevrimleri, sonra yazı çevrimleri ve ardından da, bugün anlaşıldığı biçimleri ile verilmiştir ki, alana girmek isteyenler için son derece öğretici bir mahiyete sahip, metodolojik değeri yüksek bir eserdir. Her bir yazıt için eserde, sözcük dizinleri ayrı

---

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi.

ayrı yapılmıştır. Ayrıca, her metin içinde, mahiyeti hakkında, ilgili filolojik çalışmalar ile bilgi verilmiştir. Dipnotlarının zenginliği ve farklı okumaların gösterilmesi, eserin titizlikle hazırlandığının bir başka kanıtıdır. Bütün yayınlarında gösterdiği titizlik ve dikkat, Berta'nın en büyük özelliği olarak göze çarpar.

Değerli bilim adamı Arpad Berta, çalışmalarındaki bilimsel titizliği ve dikkati ile yayımladığı eser ve makaleleriyle elbette Türkolojinin ölümsüzler tarihine geçmiştir ve aramızdan sadece bedenen ayrılmıştır, ilmiyle, insani değerleriyle daima gönüllerde olacak ve eserleriyle bu hayatına devam edecektir.

Türkolojinin değerli filoloji uzmanlarından Emine Yılmaz'ın Arpad Berta'nın eserini, aynı titizlik ve dikkat ile Türk diline kazandırması, eserden geniş Türkoloji camiasının yararlanmasını sağlayacaktır. Çeviri, uzmanlık ve meşakkate katlanmayı gerektiren ve oldukça sabır isteyen bir iştir. Kendisini, bu değerli çalışmayı başarılı biçimde dilimize kazandırmasından dolayı kutluyorum. Arpad Berta'nın da, eminim rûhu böylece bir kez daha şad olmuştur. Türkoloji öğrencilerine, dilimizin tarihi ile ilgili bu değerli filoloji çalışmasını okumalarını tavsiye ederim.